

Визнання правочинів недійсними

Фраудаторність

новий тренд процедур банкрутства

Статистика рішень, де згадується «**фraudаторність**»

02.06.2021

Що означає «франдаторний правочин»?

Франдаторні правочини – правочини, що вчинені боржником на шкоду кредиторам

Приватно-правовий інструментарій **не повинен** використовуватися учасниками цивільного обороту для **уникнення сплати боргу** (коштів, збитків, шкоди) або **виконання судового рішення** про стягнення боргу (коштів, збитків, шкоди), що набрало законної сили.

Початок історії

14.02.18

Окрема думка судді
Крата В.І.

Загальні критерії

1

Особа використала право на зло

Наявні негативні наслідки для інших осіб

- певний стан, до якого потрапляють інші суб'єкти, чії права безпосередньо пов'язані з правами особи, яка ними зловживає;
- цей стан не задовольняє інших суб'єктів;
- для здійснення цими особами своїх прав не вистачає певних умов або фактів;
- настання цих умов безпосередньо залежить від дій особи;
- особа може перебувати у конкретних правовідносинах з особами, які «потерпають» від зловживання правом, або не перебувати

2

3

Враховується правовий статус особи

- особа перебуває у правовідносинах і як їх учасник має уявлення не лише про обсяг своїх прав, а і про обсяг прав інших учасників цих правовідносин та порядок їх набуття та здійснення;
- особа не вперше перебуває у цих правовідносинах або ці правовідносини є тривалими, або вона є учасником й інших аналогічних правовідносин

Банкрутство. Фраудаторні правочини. Основні положення

Строк

- ⑩ **3 роки** до відкриття провадження
- ⑩ Після відкриття провадження / *категорія*

Заявник

- ⑩ Арбітражний керуючий
- ⑩ Кредитор (будь-який)

Дві категорії

- ⑩ Збитки боржнику або кредиторам
- ⑩ Збитки «умовно» не обов'язкові

Банкрутство. Категорії фраздаторних правочинів

1

Завдали збитків боржнику або кредиторам

- Ⓣ виконав майнові зобов'язання раніше встановленого строку
- Ⓣ взяв на себе зобов'язання, внаслідок чого він став неплатоспроможним або виконання його грошових зобов'язань стало неможливим
- Ⓣ відчуження майна за цінами нижче ринкових *або* придбання майна за цінами вище ринкових, *за умови* що в момент прийняття зобов'язання або внаслідок його виконання майна стало недостатньо для задоволення вимог кредиторів
- Ⓣ оплатив кредитору або прийняв майно в рахунок виконання грошових вимог у день, коли сума вимог кредиторів перевищувала вартість майна
- Ⓣ боржник узяв на себе заставні зобов'язання для забезпечення виконання грошових вимог

2

Без збитків

- Ⓣ боржник безоплатно здійснив відчуження майна
- Ⓣ боржник взяв на себе зобов'язання без відповідних майнових дій іншої сторони
- Ⓣ відмовився від власних майнових вимог
- Ⓣ боржник уклав договір із заінтересованою особою
- Ⓣ боржник уклав договір дарування

Банкрутство. Стадії оскарження правочинів

Розпорядник майна має право на подання до господарського суду позову щодо визнання недійсними правочинів, у томі числі укладених боржником з порушенням порядку, встановленого цим Кодексом, а також позовів щодо визнання недійсними актів, прийнятих у процедурі розпорядження майном щодо зміни організаційно-правової форми боржника

ст.44 ч.9 КУзПБ

Розпорядження майном

Ліквідатор з дня свого призначення здійснює такі повноваження

подає до суду заяви про визнання недійсними правочинів (договорів) боржника

ст. 61 ч. 1 КУзПБ

Ліквідація

Керуючий санацією має право подавати заяви про визнання правочинів (договорів), укладених боржником, недійсними

ст. 50 ч. 5 КУзПБ

Санація

Банкрутство. Наслідки

кредитор зобов'язаний повернути до складу ліквідаційної маси майно, яке він отримав від боржника

в разі неможливості повернути майно в натурі - відшкодувати його вартість грошовими коштами за ринковими цінами, що існували на момент вчинення правочину

Чи може майно бути витребуване від кінцевого набувача у ланцюгу перепродажів?

Витребування майна. Процедура санації

У разі, якщо відчуження майна відбулося за правочином, визнаним недійсним з підстав, визначених ч. 11 ст. 17 Закону про банкрутство, керуючий санацією боржника має право звернутися з вимогами про витребування майна в останнього набувача у порядку статті **388** ЦК України, що **є ефективним способом захисту** порушених прав боржника, відповідає повноваженням керуючого санацією боржника та не суперечить меті Закону про банкрутство

[Постанова ВС \(КГС\) від 02.02.2021 у справі № 913/106/18](#)

Застосування КУзПБ до 21.10.2019

Темпоральним критерієм застосування ст. 42 КУзПБ є дата відкриття провадження у справі про банкрутство. Передбачений статтею 42 КУПБ трирічний строк у будь-якому разі відраховується від дати відкриття провадження у справі про банкрутство. Такий строк з огляду на вступ в дію КУзПБ 21.10.2019 **може повноцінно діяти лише у разі відкриття відповідного провадження після 21.10.2022.**

Приписи статті 42 КУзПБ у частині підстав для визнання недійсними правочинів боржника **не підлягають застосуванню** до правочинів, що були вчинені боржником до дати введення в дію КУзПБ, тобто до 21.10.2019. До правовідносин, що склалися до 21.10.2019, - підлягають застосуванню приписи статті 20 Закону про банкрутство

[Постанова ВС \(судова палата\) від 02.06.2021 у справі № 904/7905/16](#)

Загальні норми vs ст. 42 КУзПБ?

Укладення договору боржника **поза межами «підозрілого періоду»**, визначеного статтею 20 Закону про банкрутство, та відсутність підстав для застосування статті 42 КУзПБ з огляду на непоширення її дії на правовідносини, що склалися до вступу в дію КУзПБ, не виключає можливості **визнання недійсним правочину боржника, спрямованого на уникнення звернення стягнення на його майно, на підставі загальних засад цивільного законодавства** та недопустимості зловживання правом за умови доведеності відповідних обставин заявником.

Звернення в межах справи про банкрутство з позовом про визнання недійсним правочинів боржника на підставі загальних засад цивільного законодавства та недопустимості зловживання правом **є належним способом захисту**, який гарантує практичну й ефективну можливість захисту порушених прав кредиторів та боржника.

[Постанова ВС \(судова палата\) від 02.06.2021 у справі № 904/7905/16](#)

Контакти:

Олексій Колток

Радник | okoltok@sk.ua

Т. +380 44 499 6000

Музейний провулок, 10
Київ, 01001, Україна